

Andrzej Kalisz
Warszawa, 2022

Styl koguta

Fot. 1. Autor zdjęcia Xuân Tuấn Anh Đặng

Wśród licznych systemów chińskiego wushu (kung-fu) nie ma takich, których powstanie zainspirowane zostało technikami walki zwierząt - i to zarówno dzikich, jak i udomowionych. Spośród tych ostatnich kogut jest stworzeniem, którego waleczność trudno poddać w wątpliwość. Nic dziwnego zatem, że wiele spośród wydanych w ostatnich latach w ChRL specjalistycznych leksykonów, poświęconych sztukom walki, zawiera hasło jiquan - styl koguta (ji oznacza koguta lub kurę, quan - pięść; użycie w opisach stylu terminu gongji nie pozostawia wątpliwości, że chodzi właśnie o koguta).

Techniki i formy koguta występują w różnych odmianach wushu (choćby w xingyiquan - jedna z 12 form zwierzęcych tego stylu). Tutaj skoncentrujemy się jednak tylko na systemach, dla których techniki koguta stanowią generalną bazę, określaną mianem jiquan.

Dostępne mi źródła chińskie wymieniają dwa takie style. Trudno jednak wskazać, czy i jakie zachodzą pomiędzy nimi związki. Poszczególni autorzy wiedzą z reguły o istnieniu tylko jednego, nie mając - jak się wydaje - najmniejszego pojęcia o drugim. Jest to więc zagadnienie wymagające głębszego zbadania. W tym miejscu chciałbym przedstawić tylko krótkie charakterystyki obydwu wersji, stanowiące podsumowanie opisów pochodzących z szeregu chińskich źródeł.

Jedna z odmian jiquan uprawiana jest w prowincji Fujian. Jak głosi tamtejsza tradycja, styl koguta powstał około 200 lat temu w prefekturze Yongtai. Obecnie uprawiany jest m.in. w Fuzhou i Jianyang. Formy naśladują zachowanie koguta (niekiedy kwoki) w walce, a także w innych sytuacjach. Ruch łączony jest z bezruchem. Podkreśla się zwinność i umiejętność błyskawicznych zmian. Szczególne znaczenie mają szybkie kroki, uniki, podskoki i niespodziewane ataki. Zwycięstwo należy osiągnąć zwinnością i sprytem. Ważna jest koordynacja wzroku, tułowia i kończyn. W technikach rąk wykorzystuje się otwarte dłonie, pięści i palce. Duża waga przywiązywana jest do oddechu. Okrzyk naśladuje pianie koguta. Wśród podstawowych metod treningowych znajdują się m.in.: stanie na jednej nodze, skoki oraz ćwiczenia zwiększające siłę "pazurów". Do typowych technik należą: "złoty kogut dziobie ryż", "złoty kogut atakuje pazurami z góry", "młody kogut szuka skarbu", "kwoka broni piskląt". Formy stylu to: "trzy bitwy", "cztery bramy", "siedem kroków", "osiemnaście metod", "trzydzieści sześć rąk" - uszeregowane od prostych do bardziej skomplikowanych.

Teoria systemu głosi m.in.:

- oczy to dowódca, szyja to sztandar, ręce i nogi to oddziały wojska,
- w obronie ukryty jest atak, z obrony przechodzi do ataku,
- podstawę akcji obronnej stanowi miękka neutralizacja, miękkie pokonuje twarde,
- umysł prowadzi qi (ch'i), qi wspiera siłę.

Niektóre ze źródeł przedstawiają inny system jiquan. Jak już zostało wspomniane, trudno rozstrzygnąć - na podstawie dostępnych materiałów - czy, i ewentualnie w jaki sposób, jest on spokrewniony z tym scharakteryzowanym wyżej. Autorzy opisujący tę wersję utrzymują, że styl koguta powstał około 100 lat temu w prowincji Hunan, gdzie uprawiany jest do dziś. Jego twórcą miał być Zhang Haiquan. "Kogut stoi stabilnie, ale porusza się żywo i zwinnie, w walce używa dzioba i pazurów" - te słowa obrazowo charakteryzują system. Stosowane są techniki "pazurów", kopnięcia, uderzenia głową, a także barkiem i biodrem. Najbardziej charakterystyczne jest ułożenie palców w kształcie dzioba. Istotne znaczenie ma ruchliwość szyi. Wśród metod treningowych poczesne miejsce zajmują ćwiczenia wzmacniające szyję i palce. Okrzyk naśladujący pianie stanowi wyraz mocy i swobody. W postawie "kogut stojący na jednej nodze" wyraża się "solidność" dolnych kończyn i doskonała równowaga. "Głodny kogut dziobiący ryż" oznacza serię szybko powtarzanych uderzeń. Najtrudniejsza sekwencja, w której wykonuje się skomplikowaną serię technik w wysoku, nosi nazwę: "kogut tratujący klomb". W walce stosuje się zasadę "you xing wu xing" ("jest forma, nie ma formy"), co rozumieć można jako połączenie formy (określonych technik) i "bezforemności" - czyli działań wykraczających poza schemat opanowanej techniki.

*Artykuł pochodzi z publikacji Andrzeja Kalisza
pt. „Rozmaitości kung fu. Zbiór artykułów 1992-2010”.
W roku 1993 artykuł ukazał się w „Wojowniku” nr 2/93
Więcej materiałów na stronie autora, yiquan.pl*

